

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (deveto vijeće)

1. lipnja 2017.¹

„Zahtjev za prethodnu odluku – Borba protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama – Direktiva 2011/7/EU – Ugovori o komercijalnom zakupu na neodređeno vrijeme – Kašnjenja u plaćanju zakupnine – Ugovori zaključeni prije isteka roka za prenošenje navedene direktive – Nacionalni propisi – Isključenje takvih ugovora iz područja primjene *ratione temporis* navedene direktive“

U predmetu C-330/16,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Sąd Okręgowy w Warszawie (Okružni sud u Varšavi, Poljska), odlukom od 16. svibnja 2016., koju je Sud zaprimio 10. lipnja 2016., u postupku

Piotr Zarski

protiv

Andrzeja Stadnickog

SUD (deveto vijeće),

u sastavu: E. Juhász, predsjednik vijeća, C. Vajda i C. Lycourgos (izvjestitelj), suci,

nezavisni odvjetnik: M. Bobek,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

— za Piotra Zarskog, B. Stankiewicz i Z. Korsak, te A. Ostrowska-Maciąg, *radcy prawni*,

— za poljsku vladu, B. Majczyna, u svojstvu agenta,

— za španjolsku vladu, M. A. Sampol Pucurull, u svojstvu agenta,

— za Europsku komisiju, M. Patakia i A. C. Becker kao i J. Szczodrowski, u svojstvu agenata,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči bez mišljenja,

donosi sljedeću

¹ — Jezik postupka: poljski

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 1. stavka 1., članka 2. točke 1., kao i članaka 3., 6., 8., te članka 12. stavka 4. Direktive 2011/7/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o borbi protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama (SL 2011., L 48, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 17., svezak 2., str. 200.).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između Piotra Zarskog i Andrzeja Stadnickog, povodom naknade troškova naplate koje je pretrpio P. Zarski kako bi naplatio neplaćenu zakupninu od A. Stadnickog.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 2000/35/EZ

- 3 Članak 6. stavak 3. Direktive 2000/35/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. lipnja 2000. o borbi protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama (SL 2000., L 200, str. 35.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 17., svezak 3., str. 3.), određuje:

„Prilikom prenošenja ove Direktive u svoje nacionalno zakonodavstvo, države članice mogu isključiti iz primjene sljedeće:

[...]

b) ugovore koji su zaključeni prije 8. kolovoza 2002. [...].”

Direktiva 2011/7

- 4 Uvodna izjava 12. Direktive 2011/7 određuje:

„Zakašnjelo plaćanje predstavlja povredu ugovora koja je zbog niskih kamatnih stopa zaračunatih na zakašnjela plaćanja, odnosno njihovog izostanka, i/ili zbog sporih postupaka naknade štete postala financijski privlačna dužnicima u većini država članica. Odlučan pomak prema kulturi ažurnog plaćanja, u kojoj bi se i isključivanje prava na zaračunavanje kamata uvijek smatralo posebno nepravednim ugovornim uvjetom ili postupanjem, nužan je kako bi se obrnuo ovaj trend i suzbilo zakašnjenje plaćanja. Takav pomak također treba uključivati uvođenje posebnih odredbi o razdobljima plaćanja i o naknađivanju pretrpljenih troškova vjerovnika, kao i odredbe da se, između ostalog, isključivanje prava na naknadu troškova naplate smatra posebno nepravednim.”

- 5 U skladu s člankom 1. stavkom 1. Direktive 2011/7:

„Cilj je ove Direktive suzbijanje zakašnjelih plaćanja u poslovnim transakcijama, da bi se osiguralo uredno funkcioniranje unutarnjeg tržišta i time potaknula konkurentnost poduzeća, posebno malih i srednjih.”

6 Članak 2. te direktive određuje:

„U smislu ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:

1. ‚poslovne transakcije‘ znači transakcije između poduzeća ili između poduzeća i javnih tijela koje vode do isporuke robe, odnosno pružanja usluga, uz naknadu;

[...]”

7 Članak 6. Direktive 2011/7, naslovljen „Naknada za troškove naplate”, određuje:

„1. Države članice osiguravaju da u slučajevima kad se zaračuna kamata na zakašnjelo plaćanje u poslovnim transakcijama u skladu s člankom 3. ili 4. vjerovnik ima pravo dobiti od dužnika fiksni iznos od najmanje 40 eura.

2. Države članice osiguravaju da fiksni iznos iz stavka 1. bude potraživan bez potrebe slanja požurnice, kao naknada za vjerovnikove vlastite troškove naplate.

3. Vjerovnik uz fiksni iznos naveden u stavku 1. ima i pravo od dužnika dobiti razumnu naknadu za sve troškove naplate koji prelaze taj fiksni iznos i pretrpljeni su zbog dužnikova zakašnjelog plaćanja. To može uključivati troškove koji su pretrpljeni zbog, između ostalog, savjetovanja s odvjetnikom ili angažiranja agencije za naplatu dugova.”

8 Članak 12. stavak 4. navedene direktive glasi:

„Prilikom prenošenja Direktive države članice odlučuju hoće li isključiti ugovore sklopljene prije 16. ožujka 2013.”

9 Članak 13. stavak 1. iste direktive određuje:

„Direktiva 2000/35/EZ stavlja se izvan snage s učinkom od 16. ožujka 2013., ne dovodeći u pitanje obveze država članica vezane uz vremenski rok za njezino prenošenje u nacionalno zakonodavstvo i primjenu. Međutim, ona se nastavlja primjenjivati na ugovore sklopljene prije tog datuma, na koje se ova Direktiva ne primjenjuje u skladu s člankom 12. stavkom 4.”

Poljsko pravo

10 Direktiva 2011/7 u poljsko pravo prenesena je Zakonom od 8. ožujka 2013. o rokovima plaćanja u poslovnim transakcijama (u daljnjem tekstu: Zakon od 8. ožujka 2013.), koji je stupio na snagu 28. travnja 2013. i koji je stavio izvan snage Zakon od 12. lipnja 2003. o rokovima plaćanja u poslovnim transakcijama.

11 U članku 4. Zakona od 8. ožujka 2013. propisano je:

„Za potrebe ovog zakona primjenjuju se sljedeće definicije:

poslovna transakcija znači ugovor koji ima za predmet naplatnu isporuku robe ili naplatno pružanje usluga ako stranke iz članka 2. taj ugovor zaključe u vezi s aktivnošću koju obavljaju;

[...]”.

12 Članak 10. navedenog zakona glasi:

„1. Počevši od dana od kojega ima pravo na kamate o kojima je riječ u članku 7. stavku 1. ili članku 8. stavku 1., vjerovnik ima pravo od dužnika dobiti, i to a da to ne zahtijeva, ekvivalent iznosa od 40 eura u [poljskim zlotima] PLN, prema srednjem tečaju Nacionalne banke Poljske utvrđenom na posljednji radni dan mjeseca koji prethodi onome u kojem je novčana tražbina dospjela, kao naknadu za troškove naplate.

2. Osim iznosa iz stavka 1., vjerovnik ima pravo i na naknadu, u opravdanom iznosu, pretrpljenih troškova naplate koji prelaze navedeni iznos.

3. Pravo na iznos iz stavka 1. proizlazi iz poslovne transakcije, uz pridržaj članka 11. stavka 2. točke 2.”

13 U članku 15. Zakona od 8. ožujka 2013. propisano je:

„1. Poslovne transakcije zaključene prije stupanja na snagu ovog zakona i nadalje uređuju propisi koji su bili ranije na snazi.

[...]”.

14 Za razliku od članka 10. stavka 1. Zakona od 8. ožujka 2013., niti jednom odredbom Zakona od 12. lipnja 2003. o rokovima plaćanja u poslovnim transakcijama nije bilo predviđeno pravo vjerovnika zahtijevati paušalnu naknadu od 40 eura na ime pretrpljenih troškova naplate.

Glavni postupak i prethodna pitanja

15 Stranke glavnog postupka su poduzetnici koji su 20. rujna 2010. zaključili ugovor o zakupu na neodređeno vrijeme, na temelju kojeg se zakupnik A. Stadnicki koristio uredskim prostorom koji pripada zakupodavcu P. Zarskom, u zamjenu za zakupninu. Zakupodavac je od zakupnika zatražio plaćanje naknade u paušalnom iznosu od 40 eura za troškove naplate zakupnina koje su plaćane sa zakašnjenjem od 9. travnja 2014. do veljače 2015.

16 Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy (Općinski sud u Varšavi, Poljska), odbio je tužbu P. Zarskog, koja se temeljila na članku 10. stavku 1. Zakona od 8. ožujka 2013., zato što se taj zakon – u skladu s njegovim člankom 15. – nije primjenjivao na ugovore zaključene prije 28. travnja 2013. P. Zarski podnio je žalbu protiv navedene odluke sudu koji je uputio zahtjev.

17 Taj se sud pita, najprije, je li iznajmljivanje prostora usluga u smislu članka 2. točke 1. i članka 3. Direktive 2011/7.

18 U slučaju potvrdnog odgovora na prvo pitanje, sud koji je uputio zahtjev izražava sumnje u to predstavlja li – u slučaju ugovora o zakupu na neodređeno vrijeme – ugovor poslovnu transakciju ili pak svaka isplata zakupnine predstavlja različitu i zasebnu „transakciju”. Prema njegovu mišljenju, ugovor se sastoji od niza operacija koje predstavljaju niz poslovnih transakcija. Istina je da Zakon od 8. ožujka 2013. ograničava poslovne transakcije na ugovore. Međutim, postoji sumnja o tome štiti li zakonodavac Europske unije pravni akt kao što je ugovor, ili također jamči „gospodarsku činidbu koju je poduzela gospodarska stranka” kao što je plaćanje u zamjenu za isporuku robe ili usluga.

19 Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, iz članka 2. točke 1. Direktive 2011/7 proizlazi da – iako svaki ugovor predstavlja poslovnu transakciju – svaka poslovna transakcija ne predstavlja nužno ugovor. Tako veći broj pojedinačnih poslovnih transakcija može proizlaziti iz samo jednog okvirnog ugovora. Usto, zaštita vjerovnikova prava da u okviru poslovne transakcije dobije plaćanje bez kašnjenja zahtijeva da se ta zaštita ne ograniči na ugovore, već da je se proširi i na poslovne operacije.

- 20 Ako pojam „poslovna transakcija” treba shvatiti kao izoliranu i zasebnu transakciju koju predstavlja svaka isplata zakupnine, sud koji je uputio zahtjev pita se i mogu li države članice isključiti – na temelju članka 12. stavka 4. Direktive 2011/7 – primjenu te direktive na ugovore o zakupu sklopljene prije 16. ožujka 2013. ako do kašnjenja plaćanja zakupnine dođe nakon tog datuma.
- 21 Sud koji je uputio zahtjev ističe da se u članku 12. stavku 4. navedene direktive koristi pojmom „ugovor”, a ne „transakcija”, iako se u brojnim drugim odredbama pojavljuje pojam „transakcija”. Međutim, on smatra i da postoji sumnja o tome je li cilj Direktive 2011/7 zaštita stalnih ili povremenih individualnih odnosa, te ne bi li stoga trebalo, prilikom tumačenja članka 12. stavka 4. navedene direktive, prednost dati načelu neposredne primjene novog zakona.
- 22 U tim je okolnostima Sąd Okręgowy w Warszawie (Okružni sud u Varšavi, Poljska) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
- „1) Je li iznajmljivanje prostora usluga u smislu članka 2. točke 1. i članka 3. (kao i uvodnih izjava 2., 3., 7., 11., 18. i 23.) Direktive 2011/7?
- 2) Ako je odgovor na prvo pitanje potvrđan, je li prilikom sklapanja ugovora o najmu na neodređeno vrijeme poslovna transakcija u smislu članka 1. stavka 1., članka 2. točke 1., članka 3., članka 6. i članka 8. (kao i uvodnih izjava 1., 3., 4., 8, 9, 26. i 35.) Direktive 2011/7, ugovor o najmu ili pojedinačna odvojena transakcija u obliku odgovarajućeg plaćanja najamnine u zamjenu za stavljanje na raspolaganje prostora i priključaka?
- 3) Ako se prilikom davanja odgovora na drugo pitanje utvrdi da je poslovna transakcija odgovarajuće plaćanje najamnine u zamjenu za stavljanje na raspolaganje prostora i priključaka, treba li članak 1. stavak 1., članak 2. točku 1., i članak 12. stavak 4. (kao i treću uvodnu izjavu) Direktive 2011/7 tumačiti na način da države članice iz područja primjene direktive mogu isključiti ugovore o najmu sklopljene prije 16. ožujka 2013. ako zakašnjenja plaćanja pojedinačnih najamnina nastupe nakon tog dana?”

O prethodnim pitanjima

Drugo i treće pitanje

- 23 Svojim drugim i trećim prethodnim pitanjima, koja valja kao prva zajedno razmotriti, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 12. stavak 4. Direktive 2011/7 tumačiti na način da države članice mogu iz njezina područja primjene isključiti zakašnjenja plaćanja povodom izvršenja ugovora sklopljenog prije 16. ožujka 2013., čak i ako ta zakašnjenja uslijede nakon navedenog datuma, ili ako ona predstavljaju poslovne transakcije koje nužno moraju ulaziti u područje primjene *ratione temporis* navedene direktive.
- 24 Članak 12. stavak 4. Direktive 2011/7 dopušta državama članicama da odluče – prilikom njezina prenošenja – žele li iz njezina područja primjene isključiti ugovore zaključene prije 16. ožujka 2013.
- 25 Valja podsjetiti da, prema ustaljenoj sudskoj praksi, iz zahtjeva za ujednačenu primjenu prava Unije kao i načela jednakosti proizlazi da pojmovi iz odredbe prava Unije koja ne sadržava nikakvo izričito upućivanje na pravo država članica radi utvrđivanja svojeg smisla i dosega trebaju u cijeloj Uniji imati autonomno i ujednačeno tumačenje (presuda od 18. listopada 2016., Nikiforidis, C-135/15, EU:C:2016:774, t. 28. i navedena sudska praksa).

- 26 S obzirom na to da članak 12. stavak 4. Direktive 2011/7 ne sadržava nikakvo upućivanje na pravo država članica, treba ga, dakle, autonomno i ujednačeno tumačiti. Takvo se tumačenje mora utvrditi uzimajući u obzir tekst te odredbe, njezin kontekst i cilj koji se želi postići tom direktivom (presuda od 10. studenoga 2016., Kovalkovas, C-477/16 PPU, EU:C:2016:861, t. 33.).
- 27 Tako, kada je riječ o tekstu članka 12. stavka 4. Direktive 2011/7, valja istaknuti da se zakonodavac Unije koristi izrazom „sklopljeni ugovori”, a ne „poslovne transakcije”, koji se upotrebljava u drugim odredbama te direktive.
- 28 Stoga, i da nije potrebno u okviru ovog prethodnog postupka utvrditi može li se pojam „poslovne transakcije” odnositi – kako se čini da sugerira sud koji je uputio zahtjev – na način izvršenja ugovora, dostaje utvrditi da je zakonodavac Unije, u svakom slučaju, pazio da na bilo koji način ne upotrijebi taj izraz kada je utvrđivao opseg mogućnosti dane državama članicama člankom 12. stavkom 4. Direktive 2011/7.
- 29 Ispitivanje teksta te odredbe dakle dovodi do zaključka da je zakonodavac Unije, koristeći izraz „sklopljeni ugovori”, želio državama članicama dopustiti da iz područja primjene Direktive 2011/7 izuzmu ugovorne odnose sklopljene prije 16. ožujka 2013., u cijelosti, uključujući i učinke koji iz njih proizlaze, a koji nastanu nakon tog datuma.
- 30 Takvo tumačenje potvrđuje i kontekst predmetne odredbe, a osobito, doseg članka 13. Direktive 2011/7.
- 31 Naime, navedenim člankom 13. stavlja se izvan snage Direktivu 2000/35 s učinkom od 16. ožujka 2013., predviđajući pri tome da se ona ipak nastavlja primjenjivati na ugovore sklopljene prije tog datuma, na koje se Direktiva 2011/7 ne primjenjuje u skladu s njezinim člankom 12. stavkom 4.
- 32 Iz toga slijedi da – kada je država članica iskoristila mogućnost koja joj je priznata člankom 12. stavkom 4. Direktive 2011/7 – ugovori sklopljeni prije 16. ožujka 2013. ostaju, uz pridržaj članka 6. stavka 3. točke (b) Direktive 2000/35, uređeni potonjom direktivom, i u pogledu svojih budućih učinaka, bez obzira na činjenicu da je potonja direktiva u načelu stavljena izvan snage od istog tog datuma. U tom slučaju Direktiva 2011/7 se ne može primijeniti na učinke takvih ugovora, koji su nastupili nakon 16. ožujka 2013., jer oni ne mogu istodobno biti uređeni odredbama Direktive 2000/35 i Direktive 2011/7.
- 33 Iz prethodno navedenoga proizlazi da osporavanja u vezi s tražbinama dospjelim nakon 16. ožujka 2013. ne mogu potpadati pod odredbe Direktive 2011/7 ako je ugovor na temelju kojeg su te tražbine nastale zaključen prije tog datuma, a država je članica iskoristila mogućnost iz članka 12. stavka 4. Direktive 2011/7.
- 34 Stoga na drugo i treće upućeno pitanje valja odgovoriti da članak 12. stavak 4. Direktive 2011/7 valja tumačiti na način da članak 12. stavak 4. Direktive 2011/7 treba tumačiti na način da države članice mogu iz njezina područja primjene isključiti zakašnjela plaćanja u okviru izvršenja ugovora sklopljenog prije 16. ožujka 2013., čak i ako ta zakašnjenja uslijede nakon navedenog datuma.

Prvo pitanje

- 35 Uzimajući u obzir odgovor na drugo i treće pitanje, nema potrebe odgovarati na prvo pitanje.
- 36 Naime, s obzirom na to da je ugovor o kojem je riječ u glavnom postupku zaključen prije 16. ožujka 2013., a Republika je Poljska iskoristila mogućnost iz članka 12. stavka 4. Direktive 2011/7, taj ugovor ne može ulaziti u područje primjene *ratio temporis* navedene direktive, tako da nije potrebno utvrđivati treba li ga isključiti i iz njezina materijalnog područja primjene.

Troškovi

- ³⁷ Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (deveto vijeće) odlučuje:

Članak 12. stavak 4. Direktive 2011/7/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o borbi protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama valja tumačiti na način da države članice mogu iz njezina područja primjene isključiti zakašnjenja plaćanja u okviru izvršenja ugovora sklopljenog prije 16. ožujka 2013., čak i ako ta zakašnjenja uslijede nakon navedenog datuma.

Potpisi